

การสัมภาษณ์และบริบททางวัฒนธรรม

การสัมภาษณ์

- การสัมภาษณ์ในงานวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (social interaction) และการสื่อสาร 2 ทาง ระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูล และถูกกำกับไว้ด้วยบริบทสังคมวัฒนธรรมที่การสัมภาษณ์เกิดขึ้น
- “ข้อมูล” การสัมภาษณ์เป็นผลลัพธ์จากปฏิสัมพันธ์ทางสังคม หรือ ประสบการณ์ร่วมกันระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูล ดังนั้น นักวิจัยต้องใส่ใจต่อความอ่อนไหวของบริบททางสังคมที่แวดล้อมขณะทำการสัมภาษณ์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการสร้าง “ความหมาย” ของข้อมูล

การสัมภาษณ์

- การสัมภาษณ์ในงานวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นการได้มาซึ่งบริบทแวดล้อมของปรากฏการณ์ที่ศึกษา มากกว่าสนใจปรากฏการณ์ในตัวมันเอง เช่น
  - คุณสุขบukupหรือหรือไม่ (ถามหาข้อเท็จจริง หรือปรากฏการณ์)
  - สถานการณ์ใดที่คุณจะสุขบukup หรือไม่สุขบukup เพราะอะไร (ถามหาบริบทแวดล้อมที่ทำให้ปรากฏการณ์เกิดขึ้น)
- ข้อมูลจากการสัมภาษณ์อาศัยความไว้วางใจ มิตรภาพ การตั้งใจฟังอย่างใคร่ครวญ การกระตุ้นและสนับสนุนผู้ให้ข้อมูลเปิดเผยข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ทำให้รู้สึกสบายใจและปลอดภัยที่จะเปิดเผยมุมมองและเรื่องราวของเขา

ภาษาและข้อมูล

- งานวิจัยเชิงคุณภาพ ไม่ได้มอง “ภาษา” เป็นแค่เครื่องมือหรือสื่อกลางในการถ่ายทอดข้อมูล ราวกับกระจกสะท้อนความจริง แต่มีมุมมองต่อ “ภาษา” ว่าเป็นวิถีทาง (route) เพื่อช่วยให้เราเข้าใจว่าผู้ให้ข้อมูลมีมุมมอง อธิบาย ตีความ และนำเสนอปรากฏการณ์ทางสังคมที่พวกเขา มีประสบการณ์อย่างไร
- “ข้อมูล” ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ “พูดถึง” ไม่ใช่ “สิ่งที่” พวกเขา “ทำ” เสมอไป
- สิ่งที่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไม่ได้บอก คือ หากบริบทสิ่งแวดล้อมทางสังคมเปลี่ยนแปลง ผู้ให้ข้อมูลจะมีพฤติกรรมแตกต่างจากที่ให้สัมภาษณ์หรือไม่

เทคนิคการสัมภาษณ์

- เทคนิควิธีการสัมภาษณ์ จะได้รับการยอมรับหรือไม่จากผู้ให้ข้อมูล ขึ้นอยู่กับความหมายทางวัฒนธรรมของข้อมูล เช่น นิยามเรื่องความเป็นส่วนตัว (privacy) แตกต่างกันไปในแต่ละวัฒนธรรม

**ตัวอย่างเช่น ในประเทศเนปาล ข้อมูลพฤติกรรมการวางแผนครอบครัว ถือเป็นเรื่องส่วนตัว ดังนั้น การเก็บข้อมูลจึงต้องเก็บในสถานที่ที่มิดชิด และต้องไม่มีคนอื่นอยู่ฟังการสัมภาษณ์

- ลักษณะความแตกต่างทางสังคมระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูล เช่น เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ สถานะทางสังคม เศรษฐฐานะ อายุ เพศ มีผลต่อการเข้าถึง และวิธีการได้มาซึ่งข้อมูล

เทคนิคการสัมภาษณ์

- การสัมภาษณ์ชนชั้นนำหรือคนในวิชาชีพชั้นสูงนั้น ทำได้ยาก ตั้งแต่การนัดสัมภาษณ์ การเข้าถึงแหล่งข้อมูล จนถึงการไม่ยอมเปิดเผยข้อมูล จำเป็นต้องอาศัยเทคนิคการเก็บข้อมูลอื่นช่วย เช่น สังเกตการประชุม สังเกตปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้ให้ข้อมูลกับคนอื่นขณะทำงาน
- สถานที่สัมภาษณ์มีผลต่อปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างนักวิจัยกับผู้ให้ข้อมูล เช่น ผู้ให้สัมภาษณ์คนเดียวกัน อาจเปลี่ยนความรู้สึกเป็นกดดันหรือผ่อนคลาย หากเปลี่ยนสถานที่สัมภาษณ์
- ภาษากาย เช่น การสบสายตาและการตั้งใจฟัง สะท้อนความสนใจต่อข้อมูล หรือเรื่องราวที่ผู้ให้ข้อมูลกำลังเล่า